

Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ)
Білоруський торгово-економічний університет
споживчої кооперації (м. Гомель, Республіка Білорусь)
Самаркандський інститут економіки і сервісу
(м. Самарканд, Республіка Узбекистан)

**ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ:
НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА У
ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Збірник наукових праць за матеріалами
X Міжнародної науково-практичної конференції

(м. Полтава, 15-17 травня 2018 року)

ПОЛТАВА
ПУЕТ
2018

Редакційна колегія:

С. С. Ніколенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної теорії та прикладної економіки Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

О. В. Манжура, д. е. н., доцент кафедри економічної теорії та прикладної економіки Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

В. О. Шановалов, к. е. н., доцент кафедри економічної теорії та прикладної економіки Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Рецензенти:

Н. С. Педченко, д. е. н., професор, перший проректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

Л. І. Яковенко, д. е. н., професор, професор кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Інституційний розвиток соціально-економічних систем: національна економіка у глобальному середовищі: збірник наукових праць за матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 15–17 травня 2018 року). – Полтава: ПУЕТ, 2018. – 186 с. – Текст укр., рос., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-314-0

У збірнику наукових праць розглядаються актуальні проблеми інституційного розвитку сучасних соціально-економічних систем, трансформації системи державного регулювання економіки, інституційних зрушень у механізмі функціонування ринкового господарства.

Для фахівців, викладачів, аспірантів, студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться проблемами інституційних трансформацій економічних систем.

УДК 330.341.2

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

ІНСТИТУЦІЙНІ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

В. О. Шаповалов, к. е. н., доцент

Вищий навчальний заклад Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі», м. Полтава

На теперішній час у кожній країні з розвинутою ринковою економікою і корпоративним сектором, де ступінь ефективності функціонування капіталу досить високий, склались власні моделі організації корпоративного бізнесу. Їх відмінність полягає в тому, яку роль відіграє той чи інший інститут у якості акціонера, яка структура акціонерного капіталу; який ступінь контролю власника над діяльністю акціонерного товариства; які джерела залучення інвестиційних ресурсів; яким є ступінь державного регулювання корпоративних відносин тощо.

В якості головних факторів, що визначають процеси формування і функціонування корпоративного сектора у світовій економіці, виділимо наступні: світовий досвід формування і функціонування корпоративних структур; позитивні і негативні наслідки формування великих корпорацій; фактори взаємного впливу акціонерних утворень і держави; фактори вирішення за допомогою акціонерного сектора економічних проблем; національні особливості акціонерних відносин; фактори зовнішнього і внутрішнього регулювання діяльності акціонерних товариств.

У той же час специфіка корпоративних відносин кожної країни визначається сукупністю наступних чинників: внутрішнє і зовнішнє середовище організації акціонерного сектора; міжнародна і національна законодавча база, що регулює діяльність учасників акціонерних відносин в країні; національна практика ділових стосунків, специфіка механізму корпоративного управління.

Британські дослідники Дж. Френке і К. Майєр запропонували узагальнену формулу, яка в стислому вигляді відображає головні відмінні риси організації корпоративного сектора США, Німеччини і Японії [1]. На їх думку ключовими є такі ознаки: 1) яке із зовнішніх джерел фінансування підприємств є голов-

ним; 2) у кого зосереджений контроль; 3) на чій інтереси орієнтована уся діяльність товариства. Відповідно до цього, англосакська модель – це модель з домінуванням ринку капіталу, контролем з боку аутсайдерів і орієнтацією на інтереси акціонерів (stockholders). Альтернативна модель, яка характерна для Німеччини і Японії, описувалася ними як модель з домінуванням банків, контролем з боку інсайдерів і орієнтацією на інтереси стейкхолдерів (stakeholders) – більш широкого кола агентів. Суперечки про те, яка модель більш ефективна, тривають серед науковців уже багато років. Перша хвиля досліджень, в яких розглядалися проблеми акціонерних відносин, відрізнялася певним «американоцентризмом», оскільки вони ґрунтувалися майже виключно на матеріалі США. Припускалося, що у всьому світі системи корпоративного управління влаштовані приблизно однаково, так що проблеми, характерні для акціонерного сектора США, мають універсальну значущість. Цей односторонній підхід став долатися лише поступово, в 1970–1980 рр., коли у поле зору дослідників потрапили дві інші найбільші економіки світу – Німеччини і Японії [1].

Провідні компанії цих країн уже мало схожі на «сучасну корпорацію» американської економіки. Ядром німецької системи корпоративного управління виступають найбільші банки, японської – бізнес-групи (кейрецу), що також будуються навколо банківських інститутів. І оскільки в той період вважалося, що Німеччина і Японія розвиваються набагато успішніше, ніж США, було важко уникнути спокуси і не зв'язати відмінності в економічних досягненнях з відмінностями в національних моделях корпоративного управління.

Проте на межі 1980–1990-х рр., коли Німеччина і Японія потрапили в затяжну смугу економічних невдач, ці міркування стали швидко сходити нанівець. Нова консенсусна точка зору, що затвердилася в першій половині 1990-х рр., була висловлена в огляді з проблем корпоративного управління А. Шляйфера і Р. Вішні [3]. У ньому було сформульовано так звану «тезу про еквівалентність». Детальний аналіз національних особливостей систем корпоративних відносин США, Німеччини і Японії по-

казав, що – з погляду ефективності – їх слід вважати приблизно рівноцінними. Жодна з них не має абсолютних переваг у порівнянні з двома іншими. Хоча у кожній є свої плюси і мінуси, кінцеві результати їх функціонування приблизно однакові.

На підтвердження свого висновку А. Шляйфер і Р. Вішня апелювали до ідеї інституційної конкуренції. Якщо та або інша модель на порядок ефективніша за інші, то в такому разі потрібно очікувати, що під тиском сил конкуренції менш успішні системи почнуть зсуватися у напрямі більш успішної, переймаючи найважливіші елементи її інституційного устрою. Проте на практиці подібної конвергенції не спостерігалось. Впродовж багатьох десятиріч усі три моделі рухалися за власними траєкторіями, без видимих спроб з них зійти. Це, на думку А. Шляйфера і Р. Вішни, є підтвердженням того, що при значних національних особливостях моделей акціонерних відносин, що сформувалися в США, Німеччині та Японії, всі вони кінець кінцем працювали однаково добре – або, в дзеркальному формулюванні, однаково погано [3].

Список використаних інформаційних джерел

1. Кондратьев В. Б. Корпоративное управление и инвестиционный процесс / Кондратьев В. Б. – Москва : Наука, 2003. – 317 с.
2. Franks J. Corporate Control: A Comparison of Insider and Outsider Systems / J. Franks, C. Mayer. – L. : London Business School, 1994. – 335 p. – (Working Paper / Institute of Finance and Accounting).
3. Shleifer A. A survey of corporate governance / A. Shleifer, R. Vishny // *Journal of Finance*. – 1997. – № 52 (2). – P. 737–783.

ВІДМІННОСТІ У РІВНІ ІНТЕНСИВНОСТІ ВЕДЕННЯ ГАЛУЗІ СКОТАРТСВА В ЗОНАХ УКРАЇНИ

Н. І. Шиян, к. в. н., доцент

*Харківський національний аграрний університет
ім. В. В. Докучаєва, м. Харків*

Стан розвитку скотарства в підприємствах України є різним, суттєвою є різниця в розвитку галузі і за регіонами України. Найбільш повно зональні особливості ведення сільськогоспо-

<i>Пантелеймоненко А. О., Собчак Г. М.</i> Кооперативи стоматологів: досвід США	158
<i>Пашасва І. В.</i> Кадрова безпека як запорука ефективної діяльності підприємства.....	161
<i>Пулатова М., Изомкулов Т.</i> Причини недостаточного участия коммерческих банков в инвестиционной деятельности в условиях нестабильности развития экономики.....	164
<i>Расулов З. Ж.</i> Стратегия эффективного развития предпринимательских субъектов в процессе формирования финансовых ресурсов.....	166
<i>Росторгуева О. О., Сидорко Н. Л.</i> Розробка стратегії розвитку для підприємства хлібопекарської галузі.....	169
<i>Садыков К.</i> Механизмы привлечения инвестиций под залог имущества предприятий в рамках выделенных заемных средств.....	171
<i>Хусанова Д. Ш., Мухаммедова З. М.</i> Влияние франчайзинга на регулирование финансовых вопросов туристского бизнеса	173
<i>Шановалов В. О.</i> Інституційні моделі організації корпоративних відносин.....	176
<i>Шиян Н. І.</i> Відмінності у рівні інтенсивності ведення галузі скотарства в зонах України	178